

Relikwia po zamordowanym narodzie

75 lat temu, w wyniku donosu, Gestapo dowiedziało się o podziemnym schronie, w którym polska rodzina Wolskich ukrywała 38 Żydów, m.in. historyka Emanuela Ringelbluma – twórcę podziemnego Archiwum Getta Warszawskiego. 7 marca dyrektor Muzeum Getta Warszawskiego Albert Stankowski i główny historyk wystawy stałej, prof. Daniel Blatman, wzięli udział w upamiętnieniu lokatorów i opiekunów zdekonspirowanego bunkra „Kryśia”.

Bunkier „Kryśia” był prawdopodobnie największym w okupowanej Warszawie schronieniem wybudowanym w 1942 roku specjalnie w celu pomocy Żydom – jego powierzchnia liczyła 28 metrów kwadratowych. Mieścił się przy ulicy Grójeckiej 81 na terenie posesji ogrodnika Mieczysława Wolskiego. Obecnie upamiętniająca to miejsce tablica wisi pod adresem Grójecka 77.

Najbardziej znanym mieszkańcem bunkra „Kryśia” był Emanuel Ringelblum, który przebywał w nim – z przerwami – od lutego 1943 roku. Właśnie tam, pomimo trudnych warunków codziennego bytowania związanych z przebywaniem kilkudziesięciu osób na małej przestrzeni, napisał kilka prac naukowych, m.in. esej na temat stosunków polsko-żydowskich w czasie II wojny światowej. Po dekonspiracji „Kryśi” Ringelbluma wraz z żoną Judytą i 14-letnim synem Urim, ponad trzydziestoma ukrywanymi w schronie Żydami, Mieczysławem Wolskim i jego nastoletnim siostrzeńcem Niemcy przewieźli na Pawiak, a po trzech dniach rozstrzelali w ruinach getta.

„Relikwią po zamordowanym narodzie” nazwał podczas dzisiejszej uroczystości, bezcenne z punktu widzenia wiedzy historycznej Archiwum Ringelbluma, prof. Tadeusz Epstein z Żydowskiego Instytutu Historycznego. Otworzył ją i prowadził prof. Paweł Śpiewak, dyrektor ŻIH, podkreślając znaczenie materiałów i dokumentów na temat sytuacji Żydów w okupowanej Polsce, gromadzonych przez Ringelbluma już od października 1939 roku. Większość z nich przetrwała wojnę niemal cudem, zakopana w piwnicach budynków przy ulicach Nowolipki i Świętojerskiej. Jarosław Sellin, sekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego również wspominał wielkiego historyka. Przypomniął, że Muzeum Treblinka – gdzie zamordowano niemal pół miliona warszawskich Żydów – znajduje się już pod bezpośrednią opieką MKiDN. Odnotował również, że Muzeum Getta Warszawskiego istnieje od roku i docelowo będzie się znajdować w wybudowanym w XIX wieku i znajdującym się pod okupacją na terenie getta, Szpitalu Dziecięcym Bersohnów i Baumanów.

Burmistrz Ochoty, Katarzyna Łęgiewicz, zwróciła uwagę na „gorzki splot postaw Polaków”, na dwoistość polskich postaw. Z jednej strony heroicznych, niosących pomoc pod groźbą śmierci, z drugiej – niskich i nikczemnych, przynoszących śmierć ukrywającym. Bunkier „Kryśka” został zdekonspirowany na skutek donosu, którego autorem był prawdopodobnie 18-letni konfident Gestapo. Wiceprezes IPN, Mateusz Szpytma zaznaczył, że bez sprawczości Niemców, odpowiedzialnych za wojenne ludobójstwo, nie byłoby potrzeby upamiętniania ofiar i mówienia o zdradzie. Uroczystości zakończyło odśpiewanie psalmu i modlitwy przez rabina Oriela Zaretsky`ego.

Anna Kilian

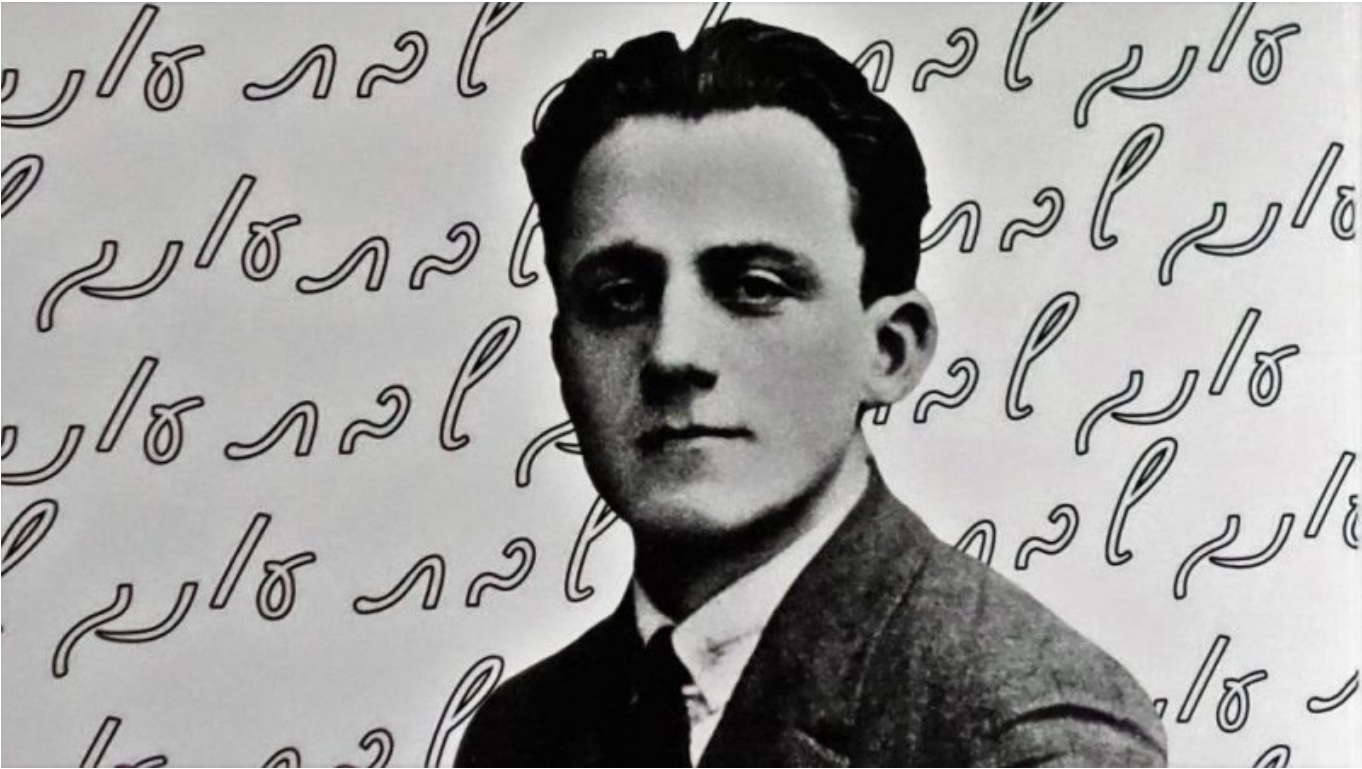

Data publikacji: 2019-03-07

Data wydruku: 2021-03-25 05:52

Źródło: <https://mgw.mobilems.pl/arttykul/relikwia-po-zamordowanym-narodzie/>